

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan sveder, izimni nedelje in pramike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za ostanila plačuje se od četristopne peti-vrate po 6 kr., če se ostanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. vse administrativne stvari.

Ponesrečena demonstracija.

Organ Ljubljanskih Nemcev se, ki se kaže in vede, kot bi mu slavnata streha nad Ljubljano gorela. Na jedni strani vznemirjajo ga bodoči javni napisi Ljubljanski in z znanim pogumom vpije po vladni pomoči, da si pripozna, da je popolno pravilno, če imata Celje in Maribor samo nemške napise, in da si v jedni in isti številki z nekakim zadovoljstvom svojim čitateljem pripoveduje, da je Goriški mestni svet zahtevalo Slovencev, da bi se jim otvorila posebna ljudska šola, odklonil in sicer: aus rechtlichen und Billigkeitsgründen. Taki možje nas nikakor ne bodo pravice učili!

Na drugo stran pa so baje naši Nemci grozno razburjeni vsled tega, ker je Ljubljanski mestni svet o neki prošnji nemškega gledališkega društva prestopil — kar je bilo najpametneje — brez razgovora k dnevnemu redu. Omenjeno društvo zahtevalo je od mesta nekaj podpore, pa je dotično svojo prošnjo vložilo v času, ko je bil mestni proračun že sklenjen, in ko so bili že vsi krediti, ki se smejo v letu 1894 porabiti, določeni. Da je prošnja v takem času vložena bila, dokaz je, da je hotel gospod dr. Keesbacher z njo samo demonstrirati. In slaba šala bila je omenjena prošnja, in ravno tako smešno je, če sedaj Nemci svoje listnice odpirajo, češ, vsaj mi tudi davek plačujemo. Pred vsem bi opozarjali na to, da so tisti pravi Nemci, kolikor jih živi v Ljubljani, prav zelo netolerantni Slovincu nasproti. Na prste lahko seštejemo one, ki imajo kako slovensko besedo pri svojih prodajalnicah, in še celo kranjska hranilnica, ki si je skledo napolnila s žulji slovenskega kmeta, kaže na zunaj čisto nemško lice. In vse to živi od nas Slovencev, in če gospoda davke plačujete, ne pozabite, da bi jih brez Slovencev plačevati ne mogli! Tudi se še ni pozabilo, da so naši Nemci ob svojem času, ko so imeli za nekaj trenutkov večino v deželni zbor, takoj pristigli podporo dramatičnemu društvu, in da so ravno ti Nemci, ko so bili lastniki lož v starem gledališču, te lože pred nami zapirali, ali pa pri slovenskih predstavah nalašč pošiljali v nje svoje kuharice v umazanih oblekah.

Sicer pa ima nemško gledališče zdatnega podpornika v kranjski hranilnici, v koji tiči večinoma samo slovenski denar. Ali vzlic temu se dramatično društvo do sedaj do slavne kranjske hranilnice še nikdar ni obrnilo s zahtevo, da naj kaj da za slovenske predstave, ko vendar nemško gledališče od leta do leta tako zdatno — in sicer s tisočaki — podpira. Da pa so ti tisočaki gotovo bolj slovenski, nego je občinska Ljubljanska priklada nemška, to nam bodo gospodje Nemci radi in brez daljšega dokazovanja verovali! Dežela deli svojo milost enakomerno, ter podpira tako nemško, kakor slovensko gledališče, da bi tudi takaj slovenska večina na svojo lastno kri skoraj morala se bolj ozirati, kot se je to do sedaj godilo. In če nas bodo dražili s takimi vlogami, kakor je bila ona na mestni svet, zdrnila se bode tudi v deželni zboru večina, ter bode dala Slovincu, kar mu gré, ter odvzela Nemcem, kar mu ne gré.

Razven od dežele pa je dobivalo nemško gledališče vedno podporo od kranjske hranilnice, slovensko pa od Ljubljanskega mesta. Ti podpori sta bili jednako visoki, tako, da se je s tem dosegel nekak jednakomeren položaj obeh podpornih društev. Vsakdo je bil s tem zadovoljen: dramatično društvo ni sililo h kranjski hranilnici, nemško podporno društvo pa ne pred mestni svet. Mir je vladal, dokler ga dr. Keesbacher s svojo prošnjo ni prekršil.

Ali gospodje so pri tem slabo računali. Za Ljubljano more imeti kaj pomena samo dobro slovensko gledališče; nemška opereta nas ne zanima, in če jo hočejo Nemci imeti, naj jo sami plačajo. In zategadelj bila bi prava sramota, če bi Ljubljanski mestni svet kopal jamo prepotrebemu slovenskemu gledališču, ter podpiral nepotrebno nemško opereto! Kaj takega se pač ne bode nikdar zgodilo, kar je samo ob sebi umevno!

K napisom na poslopji c. kr. poštnege in brzojavnega nadravnateljstva v Trstu.

Kakor je znano, ni se vlada prav nič ozirala na zahtevo deželnege zbora kranjskega, da se morajo na novem poslopji, v katerem bode nastanjeno poštno in brzojavno nadravnateljstvo v Trstu, na-

praviti tudi slovenski napisi. Da se brezobzirnost vlade nasproti vedno zvestemu slovenskemu in hrvatskemu narodu pokaže v pravi svetlobi, priobčujemo danes po stenografičnem zapisniku govor, kateri je v seji dne 15. februarja t. l. v utemeljevanje svojega in tovarišev svojih samostalnega predloga izpregovoril poslanec Hribar. Ta govor se glasi:

Visoki deželni zbor! V Trstu zida se na trgu „Piazza Dogana“ veliko in lepo poslopje, v katero se bodo bržkone že letos preselili uradi c. kr. poštnege in brzojavnega nadravnateljstva. V tem poslopji bodo torej imeli uradi, veljavni kot višja oblastva tudi za deželo kranjsko, svoj sedež. O takih razmerah bi bilo kod drugod samo ob sebi umevno, da se bode pri teh uradih tudi oziralo na večino deželnege prebivalstva; pri naših razmerah pa je to težko pričakovati, in zato zdelo se je meni in tovarišem, da je dolžnost naša, opozoriti visoko vlado, da po pravici, utemeljenej v državnih temeljnih zakonih, smé slovenski narod zahtevati, da se pri teh uradih bolje upošteva slovenski jezik kakor dosedaj in da se zlasti na viden način obeleži, da so to uradi, ki veljajo tudi za vojvodino Kranjsko. Imeli smo dosedaj priliko opazovati, da je vlada vedno premalo ozir jemala na Slovence in da je zlasti rada pozabljala onih določil, ki dajejo kakoršnokoli pravico tudi Slovincem.

Ako se ozremo na stanovništvo dežel, za katere je postavljeno c. kr. poštno in telegrafsko nadravnateljstvo v Trstu, vidimo, da na Kranjskem in Primorskem stanuje vsega skupaj 768.560 Slovanov, namreč 646.490 Slovencev in 121.870 Hrvatov. Temu ogromnemu številu stoji nasproti 276.603 Italijanov in 41.971 Nemcev. Iz tega je razvidno, da je v obeh teh kronovinah Slovencev in Hrvatov 70,67 %, mej tem ko spada na Italijane 25,44 %, in na Nemce celo samo 3,89 %, vsega prebivalstva. Kakor rečeno, povsod drugod bi se na tako ogromno večino prebivalstva, ki znaša skoraj dve tretjini vsega prebivalstva, samo po sebi moralo ozir jemati. Vsaj se vendar ljudsko štetje ne izvršuje po narodnosti samo zato, da se rezultati izkazujejo v statističnih tabelah, temveč tudi zato — vsaj pri nas bi moralo

LISTEK.

Slovensko dijaštvo na Dunaji

1830.—1869. I.

(Dalje.)

Dež. poslancema dr. Bleiweisu in dr. Tomanu je poslalo 24. aprila nad 90 slov. visokošolcev pismo zahvalo za njihov nastop v prvem dež. zboru kranjskem. V maju l. 1861. pa je napravila ta „Slovenija“ na Dunaj došlim slovenskim državnim poslancem na čast dva komersa, katera sta posetila mej 200 udeležniki tudi prvaka, ognjeviti dr. Toman in mrzli Dežman. Govorila sta oba; seveda je očaral navzočnike pred vsem ljubljene slovenskega naroda, Toman, a tudi Dežman jih je vedel razvneti, roteč slovenske vseučilišnike, da si jemljó jedino le pristne Slovenke v zakon.

Malo tednov je poslej minulo. Adreso slovensko sta položila oba še skupno cesarju pred noge, dne 27. junija pa jo je — pravijo, da radi zavisti s Tomanom, ki je ondaj v Pragi o priliki Šafarikovega pogreba — užival vrhunec ljudske proslave — Dežman

1) Slovensko dijaštvo so zastopali tam Zarnik, Kopač, in Tušek.

pobrisal mej Nemce. To je razljutilo naše „Slovenijane“ toliko, da so ga na to pozvali dvakrat na dvoboj — mož je oba poziva odklonil — in poslali mu 4. julija odprto pismo v „Ost und West“ s 64 podpisi.

Skupaj so stali drug poleg drugega tudi o tej priliki slovenski velikošolci, a pravega društva vendar ni bilo mej njimi. Vsaka pravila, vsako določnejšo jednako vez so odklanjali. Pripoznavali so sicer svoj „odbor“, a vendar se niso čutili obvezni člani društva. Kljub temu se jih je zbiralo vsako soboto po 50, da, jednič celo 84. Erjavec je starostoval, Zarnik in Mandelc sta bila prva govornika — so sebnu prvi je kaj rad prečitaval članke, katere je pisal v „Neue Freie Presse“ — Mencinger pa je pobiral v svojo „polhovko“ doneske za skupne troške.

Nekateri, na čelu jim jur. J. Tonkli in Dolenc, — prvi se je celo ponudil, da začasno oskrbuje vse posle — so bili sicer vneti za to, da se popolnem ustavno preosnujejo, a večina je bila „contra“, in načrt je propal. Razpor, ki je na to nastal mej Slovinci, razdelil jih je v dva tabora, zapustili so gostilno „zum rothen Igel“ v Pouiglovih ulicah na Vidnu in se podali jedni „zum heiligen Geist“ v notranje mesto, drugi „zum Fürstenhof“ na Kosta-

njevico. Pomirjevalci so imeli dokaj dela, a ni se jim posrečilo uravnati vse. Da, bodoči shod „zum Lothringer“ je celo kazal, da se bode prepil le še poostiril. Dogovori po gostilnah so prišli koncem policiji na uho in ta je slabo poučena menila, da hočejo Slovenci napasti univerzo in ulomiti v avlo. Hitro je zato polovila sedem vernih „Slovenijanov“ in poizvedela, — da se je zmotila.

A ista preiskava je ukončala drugi Dunajski „Sloveniji“ mlado življenje.

Poletje je preminulo in z njim desetletje prosvitljenega absolutizma z „državnim svetom“. Patent z dne 20. oktobra je obudil Avstrijo k novemu življenju. V proslavo tega dogodka je zadonel „Naprej“ prvič v koncertu pri „Sperl“-u v navzočnosti dveh tisočev slovanskega občinstva. „Slov. pevsko društvo“ je s to še nepoznano skladbo svojega pevovodje elektrizovalo vse navzočnike tako, da ploskanju in odobravanju, radosti in navdušenosti ni bilo ni konca ni kraja.

Velicasta skladba je z onim dnem stopila pred ves slovanski svet; v Slovincih, Hrvatih in Čehih si je pridobila vse občinstvo in pri vsaki narodni priliki so jo izvajali, tako da je bila nekoliko časa celo prepovedana. Dne 18. decembra je sledil drugi jednaki koncert.

tako biti — da imajo državni uradi neko podlago, po kateri se imajo ravnati, kadar treba izvrševati zakonske določbe o ravnopravnosti.

Ako pa pravičnost že govori za to, da se pri c. kr. poštnem in brzojavnem nadzorništvu v Trstu dá slovenskemu jeziku ono veljavo, katere mu gre z ozirom na ogromno večino prebivalstva, govori za to tudi še nekaj drugega in to je: važen politični moment. Slovenski življenj v družbi s hrvatskim življenjem je za Avstrijo neizmerno važen faktor ob obalah Jadranskega morja, ker se o vsaki priliki in v vsaki nezgodi more gotovo oslanjati na stanovništvo slovensko in hrvatsko; kajti to je gotovo, da Njegovo Velečaststvo, presviti naš cesar nima udeležnosti podložnikov, ko so podaniki slovenskega in hrvatskega jezika. Zato pa je *raison d'être* država, da se svetu pokaže, da v onih kronovinah, ki so za državo tako važne kot izhodišče svetovnemu prometu in ki takorekto leže ob vratih k ostanemu svetu, živi poleg življa, ki ima neko posebno, vsem dobro znano stremenje, zvesti življenj slovenski. Žalibog, da se prepričanje, da bi bilo v tem zmislu treba ravnati ob obalah Jadranskega morja, še ni razširilo v onih krogih, ki imajo usodo narodov in države v rokah. Kakor sem dejal, preradi nas prezirajo; poleg tega pa se italijanskemu življenju daje preveč pravice na škodo slovenskemu, tako celo, da italijanski element more naše rojake pod zaščito vlade tlačiti in na najbrutalnejši način postopati proti slovenskemu življenju. Vsa je znano, kakošna je ošabnost Italijanov v primorskih krajih proti Slovincem. Znano je, kako se ravna z njimi v Trstu, ako zahtevajo ljudskih šol. Niti tega se ne more doseči v kljub vsemu naporu, da bi se ustanovila vsaj jedna — tako potrebna — slovenska šola. In odkodi to prihaja? To prihaja od tod, ker se preveč ozirjemo na oni, za obstanek naše države ne tako važni element, kakor so Slovinci in Hrvati.

V Dalmaciji se je od leta 1866. sem začelo drugače vladati in zato se vidi, da so potihli neki glasovi, katerih je bilo poprej v Dalmaciji ravno toliko, kakor dandanes v Istri, v Trstu in v Gorici; vsi tisti iredentistiški glasovi, ki so govorili, da se mora Dalmacija odcepiti od Avstrije. Slovenskemu življenju v Dalmaciji priznala je Avstrija pravice, katere mu gredo in priznala je, čeravno ne v polni meri važnosti tega elementa. Od takrat pa je ponehalo tam iredentistiško gibanje. Ne more se pa tega trditi o Istri in Trstu, zlasti o Trstu ne, kjer se razširjajo tiskopisi protidinastične in veleizdajske vsebine, kateri dokazujejo, da iredentovski duh tam še ni ponehal. Temu se pa more protidelovati le s tem, ako Avstrija ob Tržaških in isterskih obalah Jadranskega morja, kjer stanuje toliko Slovinci in Hrvatov, uredi svojo politiko tako, kakor jo je uredila v Dalmaciji. Če bode Avstrija to storila, potem bodo ponehale tudi na Primorskem tiste državi nevarne in skrajno sramotete demonstracije. Dandanes država ni imela poguma, da bi nastopila tako pot. Najbolje se je to pokazalo takrat, ko se je zgradila železnica Divača-Trat. Po vseh postajah od Divače do Trsta bili so od prometnega ravnateljstva državnih železnic poleg nemških in italijanskih napisov projektovani tudi napisi v slovenskem jeziku. Ali oglašili so se iz italijanskih krogov, ki imajo

Leta minevalo in čas odhoda je bil prišel. Po l. 1862. je razpršil oni krog; drug za drugim so odhajali v domovino, le eden je ostal tam gori: Josip Stritar. Iskra, katero je bila vrgla ta odlična družba mej slovensko mladež, tlela je dalje, močnejše in močnejše. Tu v daljnem mestu so se odpirale odalej mlačnim „Slovincem“, pa tudi pokazanim ponemčencem oči zavednosti, jeli so ljubiti svojo domovino, svoj narod. Odločnost in žilavost sta se razvili v vedno širše kroge; slovensko razumništvo je bilo za bodočnost zavarovano, le tu pa tam so še življenjske borbe terjale žrtev, le sedaj pa sedaj odpadel je poredko kdo od mladeniške vernosti: narodnostna ideja se je močno vkoreninila, in germanizujoča reakcija, kakršna je doletela naš narod po vzkliku l. 1848., je bila odslej nemogoča.

Ko se je bila l. 1862. s 1. januarjem ustanovila na vseučilišču „Akademische Lesehalle“ z namenom, da „oživi in okrepi duševno življenje vseučilišča, seznanja in zedinja vse vseučiliščnike“, se je podala pri vsakoletnih volitvah v odbor tudi Slovincem prilika pokazati svoje mišljenje. In res je preminulo ob vsem času obstoja tega društva le malo let, da ne bi bile vznemirjale volilne borbe našega dijaštva. (Dalje prih.)

žalibog preveč zaslonbe v rumeni biši, v kateri se nabaja epopeja dolne vlade primorske, protestovali so proti slovenskim napisom na postaji Tržaški in na gramoto Avstriji so dosegli, da so kapitulovali odločilni faktorji pred njimi, in da se na postaji pri Sv. Andreji res niso napravili slovenski napisi. Bojim se, da se bode kaj takega tudi pripetilo, ko se bodo odprli novi lokali za c. kr. poštno in brzojavno nadzorništvu. Bojim se, da bodo Italijani zopet protestovali, ako bode vlada nameravala na dotičnih uradih napraviti tudi slovenske napise; bojim se pa tudi, da vlada niti na to ne misli, in ker je mogoče jedno in drugo, zato sem si šel v dolžnost, staviti s tovariši svojimi predložiti predlog, da se vlada — ako na to ne misli — resno opozori, da je to dolžnost njena; ob jednem pa tudi pravica slovenskega naroda, da kaj takega zahteva. Če bi pa vlada na to mislila, pa ne zopet ukloniti nameravala morebitnim protestom italijanskih prenapetežev, potem prosim gospoda vladnega zastopnika, naj na merodajno mesto sporoči, da po mnenju visokega deželnega zbora imajo Slovinci kronovine Kranjske same, ako se že ne oziramo na Slovence v Primorski, neoporečno pravico zahtevati, da se jeziku slovenskemu pri uradih, ki imajo veljati tudi za deželo kranjsko, dá veljavo, katere mu gre po vrednosti prebivalstva in po številu prebivalcev. To je namen predlogu, kateri sem stavil s tovariši. Utemeljit sem ga na kratko. Vsa obširno ni treba govoriti, kjer je zakon na naši strani. V formalnem oziru predlagam, da se predlog v posvetovanje in poročanje odkuže upravnemu odseku.

Politični razgled

Notranje dežele.

V Ljubljani, 19. junija.

„Glas Hercegovca“ o naših strankah.

V Mostaru izhaja list „Glas Hercegovca“. Pisan je v hrvatskem in v katoliškem duhu, urednik pa mu je katoliški duhovnik. Ta list je pred kratkim priobčil daljši članek, v katerem pravi moj drugim: „Kakor vsi narodi delajo tudi Slovinci na to, da bi se bili podrejeni tolikim pokrajinskim vladam, in da bi vsi vkupe imeli jedro samo vlad. Delo se pa na dve stranki. Jedna je prava narodna stranka, a druga je t u a ali takozvana konservativna stranka. Prva stranka zahteva in deluje energično na združenje vseh Slovinci v jedno politično telo. Glede na to, da so Slovinci majhen narod, da so z nami Hrvati jedno in imajo po temeljnem državnem zakonu, po pragmatični sankciji, pravo na Hrvate a Hrvatje nanje, glede na to hoče ta stranka, da se Slovinci zedinijo z nami Hrvati. Oni ne delajo nikakega razločka mej nami in mej njimi, zato so v Istri volili skupno s Hrvati v Dunajski parlament poslanca Spitičiča in Laginjo, ki sta Hrvata in pristaša stranke prava. Druga je tuja (nemška) stranka. Tudi ona hoče baje združenje Slovinci a de facto se povsod protivi pravi narodni stranki. Voditelji te stranke so neki odtujeni popi, ki nimajo zmisla za svoj narod. Na čelu jim je Mahnič. Ta Mahnič vam je tak, da njemu še biskup Strossmayer in hrvatski duhovniki niso baje dosti katoliški. Ako sedaj pomislimo, koliko ugleda uživa naš biskup Strossmayer po vsem katoliškem in nekatališkem svetu, po Evropi, Aziji in Ameriki in povsod, potem smo dosti dobro opisali Mahniča. V novejšem času so pravi duhovniki vere in naroda počeli zapuščati Mahniča in njegovo društvo in njegovo stranko. Sedaj upije on, da je v Slovincih vera v nevarnosti!! V Slovincih pa vera absolutno ne more biti v nevarnosti, ker so Slovinci svoji veri kakor nihče privrženi, ker so vsi katoliki in ker so vsi narodi, ki okoli njih stanujejo, katoliške vere. Slovenski narod torej ne more niti misliti na drugo vero, ko zanjo še ne vé. Ako pa bo kdaj na drugo vero mislil, kriv bo tega gosp. Mahnič, ki uči narod, da so še druge vere na svetu. Čas in okolnosti kažejo, da propade ta stranka in da zmaga v Slovincih prava narodna stranka. Tega se boji Mahničevo društvo, zato jadicuje Dunajski vladi v parlamentu poslanec Šuklje, da bode, ako jim ne bo vlada pomagala, zmaga radikalna stranka, ki zahteva združenja s Hrvati. Mi se radujemo, da ta zastopnik tako jadicuje, radujemo se zaradi boljše bodočnosti naroda hrvatskega in zaradi boljše bodočnosti naroda slovenskega. Jedna generacija ne bo izumrla in v Slovincih zavladala prava narodna stranka, prijateljica nas Hrvatov. Omenili smo Istro, kjer smo s Slovinci že moralno zedinjeni. Pri vsaki priliki prihité bratje Slovinci iz bele Ljubljane in iz zelene Štajerske v Zagreb — bližnji Hrvatje pa k njim. Na Dunaji sta slovensko društvo „Slovenija“ in „Zvonimir“ v jedni biši. V Gradci „Triglav“ in „Hrvatska“ ne moreta obstati drug brez drugega, a naposled je na Dunaji hrvatsko-slovenski klub Tomislav itd.“

Magnatska zbornica in civilni zakon.

V včerajšnji seji magnatske zbornice ogerake se je določilo, da predloge o civilnem zakonu ni odkazati nobenemu odseku, nego da se naj v če-

trtek takoj začne generalna debata. Pri posvetovanju o tem predlogu unela se je prav zabavna debata. Vladni pristav grof Stefan Krglevich je povdarjal, da se je krona izrekla za predlogo in je otital na nastanek predloga, da krona isjavo namenoma kriva to načelo. Vredje opozicije grof Ferdinand Schy je na to ostro repliciral in otital vadi, da vlada pri razpravi v odseku na kar ni druge volje pokazala. Na to je odgovoril Schy, rekel, da sta bila v odseku stavljena dva predloga, katerega je predlagatelj sam priklonil, proti drugemu pa se je izrekla vlada sategadelj, ker od pristopov, na katerih je zasnovan predlog o civilnem zakonu, nihče ne more odnehati. Razprava je bila s t m končana, predsednik pa je določil, da se ima vršiti debata o civilnem zakonu dan 21. t. m. Opozicija je uverjena, da zmaga, vladni krogi pa so precej klavorni in „Pester Lloyd“ že naznanja, da pride predloga o civilnem zakonu, če je magnatska zbornica odkloni, šele na jesen novič na razpravo.

Vnanje države.

Sašo v Carigradu.

Srbski kralj Aleksander imenovan Sašo odputuje te dni v Carigrad. Govori se, da ima njegovo potovanje enkratno politično pomeno. Škupil bode baje pri turškem sultanu izprošiti za makedonske Srbe vse „dobrote in koncesije“, katere je Stambulov izpolnjeval za makedonske Bolgare. V odsotnosti kraljevi bo Milan na svojo lastno odgovornost „vladal“ v Srbiji. Gorje dižavai blaginici!

Italija.

Italijanski listi pišejo sedaj jedino o atentatu na Crispia in vsi zahtevajo, naj se odločno postopa zoper anarhiste in njihove novine. Crispia je ta atentat nekako dobro došel. Njegova politična pozicija je bila že močno podkopana, položaj njegovega ministerstva je bil obupen, v parlamentu ni bil s njim nihče zadovoljen, skratka, Crispia je bil zgubljen. Atentat ga je rešil iz tega kritičnega položaja, oživil je stare spomine in pozabljene simpatije in vse vkupe lahko upliva, da se zbornica naposled res uda in vprejme šančane predloge.

Ministerska kriza v Španiji.

Parlament in vsa dežela nasprotuje z vsodolnostjo trgovinski pogodbi z Nemčijo, ker bi bila ta pogodba Španiji samo v škodo. Vlada se pa zanjo poteguje in ministerski predsednik Sagasta je izjavil v poslanski zbornici, da odstopi vlada, če se ne vzprejme trgovinska pogodba. Verjetno pač ni, da bi se zbornica udala, prav lahko mogoče pa je, da naroči kraljica Sagasti, naj sestavi novo ministerstvo, v katerem slučaj bi se potem poslanska zbornica razpustila.

Domače stvari.

— (Slovinci so krivi!) Najrazupitejšo mesto v Avstriji, Celje, ima najrazupitejšo nemško tiskarno, v kateri se tiska najrazupitejši nemški listič. V tej tiskarni začeli so stavci štrajkati in sicer iz prav tehtnega uzroka. Lastnica tiskarne, gospa Rakuscheva, sporekla se je bila z nekim stavcem, ker je ta zahteval, naj se mu po tarifu plača, kar je delal čez uro. Gospa Rakuscheva pa tega ni hotela storiti, morda tudi ni mogla, saj je javna tajnost, da tiskarna nič ne nese in da je vsako soboto jok in stok, kadar je treba osebo plačati. Da je to istina, potrdil je sam Celjski poslanec v drž. zboru. Najbrž je bilo tudi pri tej priliki tako nedostojanje drobiža uzrok prepiru, pa bodi kakorkoli, faktum je, da je hotela gospa Rakuscheva dotičnega stavca prikrajsati, a ker se stavec ni mirno udal svoji usodi in se ni hotel poštenemu svojemu zaslužku odreči žepu gospe Rakuscheve v korist, dala ga je ta kratko malo odgati v zapor! S kako pravico razpolaga ta ženska z mestno policijo, tega ne bomo tu pretresali, niti ugibali, kako to, da se jej policija tako slepo pokorava. Konstatujemo pa, da so valed te dogodbe stavci Rakuscheve tiskarne ustavili delo, kar je napotilo policijo, da je hitro izpustila zaprtega stavca. Stvar pa s tem ni bila končana, zakaj strajkajoče tiskarsko oseboje tudi sedaj še ni hotelo poprijeti se dela in tiskarna je bila primorana najeti kolikor je dobila drugih stavcev. Celjski tiskarji, kar jih je pri tiskarskem društvu, postopali so solidarno, kakor povsod, in to je razdražilo živce tistega škandaloznega lističa, ki izhaja v tej tiskarni. Surovo, kakor kak pijan hlapec, napada slovenske tiskarje v Celji, kriči o njih „vsebovpijoči predrznosti“, očita Celjakim Slovincem, da so ves štrajk prouzročili, ker hočejo nemško tiskarno in nemški listič zavratno ugonobiti, in grozi končno, da si bodo Celjski Nemci sami pomagali, če jih vlada ne bo varovala. Torej so zopet Slovinci vsega krivi! Že dolgo se nismo tako srčno smejali, kakor pri čitanju tega sestavka, ki ima namen, prikriti lahkovernim Celjanom resnico, naš smeh pa je postal homeričen, ko smo brali apel na narodno za-

vednost štrajkujočih stavcev. Zavrha, naj se kdo iz narodne zavodnosti odloči postopnemu zaslužku in naj se da v zapor gnati, kadar se bo kakšni ženski zljubilo, je tako originalna, da je ne smemo zamolčati. Plačajte svoje ljudi pošteno in ravnajte z njimi pošteno, pa ne bo štrajkov in tudi takih apelov vam ne bo treba pisati!

— (Tržaški župan miali odstopiti.) tako javlja političnoizmi „Mattino“. Urok županovi nameri so baje napadi nekega lokalnega lista zaradi neke delikatne zadeve. Doslej nam še ni znano, za kako delikatno zadevo gre, ali eventualnost sama, da odstopi župan, je političnega pomena. Župan Pitteri je pri zadnjih volitvah kandidoval skupno z nekimi notoričnimi iredentovcem. Vlada je takrat slovesno izjavila, da bi ga ne mogla priporočiti cesarju za potrjenje, ako bi ga obč. svet izvolil županom. Vzlic temu je bil Pitteri potrjen kot župan in sicer zato, ker je mej progresovci še najmanj kompromitovan. Ako Pitteri sedaj odstopi, pride vlada, da bi obč. svet koga drugega volil za župana, v največjo zadrego. Nam Slovencem je pač vse jedno, ali se imenuje župan Tržaški Pitteri ali kako drugače; nam nasproti so občinski svetniki italijanski vsi enako sovražni.

— (Konfiskacija.) Zgodnja številka „Il Pensiero Slavo“ je bila zaplenjena. Ker je zapadlo celih pet člankov konfiskaciji, ki so zavzemali dve polni strani, uredništvo ni moglo prirediti drugega izdanja.

— (Umrl.) je te dni v Gradci naš rojak upokojeni podpolkovnik Fran Sever, rodom Postojinčan. Pokojnik služil je kot major več let pri tukajšnjem domobranskem batalijonu št. 25, leta 1887 pa je kot podpolkovnik stopil v pokoj ter se pre selil v Gradec.

— (Za „Narodni Dom“) v Ljubljani so poslali uredništvu našega lista: Ljubljanskega „Sokola“ tajnik 8 kron, kot skupilo za karte neudeleženecv skupnega obeda ob priliki Sokolskega izleta v Novo mesto. — Gdēna Fanči Floré je nabrala na Drenikovem vrhu 2 kroni, kateri sta darovala gg. Pavel Homan in Adolf Leeb, vsak po 1 krono. — Skupaj 10 kron. Živeli vrli darovalci in njih nasledniki!

— (Okrajna učiteljska konferencija slovenskih ljudskih šol v Ljubljani) vršila se bode dne 12. julija 1894. l. ob 8. uri dopoldne v poslopji I. mestne deške petrazrednice v Poljskih ulicah. Dnevni red: 1. Otvoritev konference s tem, da se imenuje predsednikov namestnik in se volita dva zapisnikarja in dva overovatelja. 2. Naznanila in opazke g. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Fr. Levca. 3. „Telovadba na petrazredni deški ljudski šoli“. Poročevalec g. Jakob Furlan, ki bode svoje poročilo pojasnjeval s praktičnimi vajami svojih učencev. 4. Izbor učnih knjig in beril za šolsko leto 1894/5 Šolska vodstva, ki želé gledé učnih knjig in beril v prihodnjem šolskem letu kakšne izpremembe, naj pošljejo do 1. julija t. l. c. kr. mestnemu šolskemu svetu utemeljen nasvet, drugače pa negativno poročilo. 5. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. 6. Nasveti o nakupovanju novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico. Dotične nasvete je najkasneje do 1. julija t. l. pismeno naznaniti načelniku knjižničnega odbora g. učitelju Fr. Korkalju. 7. Volitev treh udov knjižničnega odbora za šolsko leto 1894/5. 8. Volitev stalnega odbora za šolsko leto 1894/5. 9. Samostalni predlogi, katere je najkasneje do 1. julija t. l. pismeno zglašiti pri stalnem odboru.

— (Nova glasbena skladba.) Podjetni knjigar g. L. Schwentner v Brežicah je izdal novo skladbo znanega vrlega glasbenika g. K. Hoffmeistera, nekaj v naši glasbeni literaturi povsem novega. V podobi melodrame je uglasbil g. Hoffmeister Lennau-a pesem „Trije jahači“ (prevod g. A. Fustka) ter poklonil svojo skladbo, ki ima priložen tudi češki tekst g. Ferd. Tonderju v Pragi. Cena lično tiskani kompoziciji je 50 kr. Naj bi prav pridno segali po njej prijatelji domače glasbe, tembolj, ker je skladba zložena v lahkem, vsakemu pristopnem stilu. Prilično spregovorimo kaj več o tej zanimivi skladbi.

— (Vreme.) Profesor Falb bi skoro utegnil prav imeti s svojim vremenskim prorokovanjem. Izjavil je namreč, da se še ni nadejati, da bi se vreme stalno zboljšalo, tudi potem ne, če bi po 14. t. m. se pokazala znamenja za to. Okolu 18. t. m. nam-

reč se bode pa njegovim mnenjem zvit prišel deželna doba, istotako okolu 23. in 24. t. m. in se bode temperatura zopet izdatno znižala ter bode deževalo po kratkem presledku nekoliko dni zapored. — Po viharji v noči od dne 13. na 14. t. m. smo res imeli nekaj lepih dni. Danes pa je začelo zopet deževati že koj zjutraj in se je nebo popolnoma zagrnilo ter je deževalo ves dan.

— (Dolenjska železnica) prav dobrodejno upliva na razvoj prometa. Tako je bilo na zadnjem semnju v Trebnjem toliko živine in kupcev, kakor se nikdar poprej. Razprodalo se je vse, kar je le količjak bilo rejene živine. Gotovo bodo na bodoči semenj prignali tudi drugi posestniki svojo pitane živino, ki tega niso storili pri zadnjem semnju. Tudi na semenj v Veliki Loki se utegne prignati izredno veliko pitane in plemenske živine. Sploh je bila kupčija tudi pri drugih trgovcih boljša, nego druga leta. Treba bi bilo le, da se nekoliko visoki tarifi znižajo, da se železniški promet razvije popolnoma.

— (Pogozdovanje Krasa.) Za nekatera naknadna dela komisije za pogozdovanje Krasa posebno za napravo suhih zidov itd. se je določila vsota 8500 gld. Južne železnice vodstvo prispeva z 2550 gld. Vsa potrebščina za letošnje leto znaša 17.910 gld. in je poljedelako ministerstvo poleg že dovoljene državne podpore v znesku 8000 gld. dovolilo še 2000 gld.

— (Narodni dom v Celji) je bil te dni zopet na dnevnem redu seje občinskega zastopa. V zadnji seji je namreč poročal dr. Sajovic o ugovoru, ki ga je vložila „Posojilnica“ proti znanemu odloku mestnega stavbinškega urada, da se dovoli stavba na cesarja Jožefa trgu le proti temu, da ostane nezazidan 12 metrov širok prostor za cesto na „otok“. Po daljši živahni debati se je sklenilo, da se izvoli odsek treh članov, ki naj bi se pogajal s posojilnico, bi li ne bilo mogoče zgraditi poslopje tako, da se pusti za cesto le 10 metrov širine. Gosp. Julij Rakusch je skušal dokazati iz starih zapisnikov občinskih sej, da se je že davno sklenilo graditi tako cesto, da torej ni res, da bi Nemci navlašč kljubovali Slovencem. Po našem mnenju je pač vse jedno, jeli nameravana nepotrebna cesta 10 ali 12 metrov široka. Zli se nam, da se je le na videz nekaj sklenilo „ut aliquid facisse videatur“. Stvari sami se pa ni nič pomagalo.

— (Strajk tiskarjev v Celovci.) V tiskarni novooznovane nemške družbe sv. Jožefa v Celovci so napovedali tiskarji strajk in je izstopilo iz službe 13 črkostavcev.

— (Vinska kupčija) je v naših vinorodnih deželah prav čutao opešala valed nesrečne klavzule. Tako toži „Soča“, da je na Goriškem vina vse polno, kupcev pa da ni od nikjer v deželo. Celo Brici, ki so svoje vino lahko hitro in drago prodali, ga letos ne morejo spečati. Na srečo so nekateri ogeraki kupci nakupili okolu 70.000 hektolitrov in se dela na to, da bi veliki vinski trgovci na Ogerskem vsako leto kupovali vina po naših krajih. To bi vsaj deloma odškodovalo naše vinogradnike za veliko škodo, katere jim prouzročuje zloglasna vinska klavzula.

— (Telefonska postaja na Opčini.) Dne 20. t. m. se bode odprla pri pošttem in brzojavnem uradu na Opčini telefonska postaja, ki bode zvezana z mestno telefonsko centralo. Vzprejemala bode tudi plemene telegrame ob času, ko je zaprt poletni brzojavni urad na Opčini. Uradne ure bodo ob delavskih in prazniških od 8.—12. ure zjutraj in od 2.—6. ure popoldne, ob nedeljah pa od 8½.—11½. ure zjutraj in od 3.—4. ure popoldne.

— (Sleparija z italijanskimi niklovimi novci.) Iz laškega kraljestva se je počelo v poslednjem času izvažati nove novce iz nikla po 20 centesimov, ki se posebno na Furlanskem izdajejo namestu naših po 20 vinarjev. Izvozilo se je baje kakih 300.000 komadov takega denarja. Pri vsakem komadu imajo izvaževalci dobička 2 centesima, to je blizu 1 novčič ali 2 vinarja našega denarja. Ljudem, ki vzprejemljejo tak denar, pa preti izguba, ker pri nas nima nobene postavne veljave.

Slovenci in Slovenke! ne zabite
družbe sv. Cirila in Metoda!

Razne vesti.

* (Kardinal Albani pti Dunajewski.) knzozkof Krasavski, brat bivlega finančnega ministra Julijana Dunajewskega, je včeraj v starosti 77 let umrl. Skof je bil od l. 1879, kardinal pa od l. 1883.

* (Katastrofa v Karvinu.) Ker so se vsi rovi v Karvinu hermetično zaprli, da se uduši požar, se niso mogli mrtvci še spraviti na dan. Nad 200 nesrečnikov leži mrtvih globoko pod zemljo in se bodo njih trupla komaj še dala spoznati. Po sodbi izvedencev bode požar trajal kakih 8 ali 14 dni, potem pa bode še treba dlje časa zračiti rove, predno se bode moglo vanje in spraviti na dan ostanke ponesrečenih rudarjev. Grof Lariach utrpi velikansko škodo, ker se več mesecev ne bode moglo delati v jamah. Mej tem časom dobivajo delavci, ki so ostali brez zaslužka, primerno podporo. Tudi za vdove in otroke ponesrečenih se bode skrbelo, kolikor le mogoče.

* (Delovanje češke šolske „Matices.“) „Učiteljski Matica školska“ v Pragi je ustanovila že nad 100 šol za otroke češke narodnosti. Njeno delovanje je zares neizmerne važnosti za češki narod.

* (Anarhisti v Bruselju.) Včeraj zjutraj nastala je v neki hiši v Bruselju eksplozija. Hiša se je deloma podrla. Materijalna škoda je velika. Doslej še ni dognano, ali so prebivalci te hiše ubiti. Tudi uzrok eksploziji ni znan, splošno pa se sodi, da je to delo anarhistov.

* (Grozen požar) je nastal v mestu Panama v srednji Ameriki. Do dne 15. t. m. je zgorelo 400 hiš in je mnogo ljudi prišlo ob življenja. Ker silno primanjkuje vode, se požar ni mogel ugasiti in je opravičena bojazen, da je zgorel še ostali del mesta.

Književnost.

— „Učiteljski Tovariš“, glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“, ima v št. 12. to-le vsebino: Petindvajsetletnica novih šolskih postav; — L. Lavtar: Fitzga; — Fr. Trošt: Učno gradivo, priprave in poskusi pri obravnavi beril iz prirodoslovja; — Književnost; — Naši dopisi; — Društveni vestnik; — Vestnik; — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

— „Kmetovalec“, ilustriran gospodarski list, ima v št. 11. to-le vsebino: Vejniki kot krma; — Rja koz; — Kako ravnati s čebelami; — Poraba precipitovanega fosforovokislega apna (otščene kostne moke) za krmo; — Pri nas in drugod; — Cvetlice na šolskih oknih; — Pripravljanje zgodnjega semenskega krompirja; — Kakšno delo je sedaj v trtnici? — Razne reči; — Vprašanja in odgovori; — Gospodarske novice; — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske; — Tržne cene.

— „Vienac“ ima v št. 24. to-le vsebino: Radmilović, pripoviest, napisao Ksaver Šandor Gjal-ski; — O pjesništvu, poslanica Horacijeva Pisonima; — Djevica Orleanska, povjesna crta, piše dr. Dane Gruber; — Dantov „Raj“ sa slikama Julia Klovja; Rad dr. Račvoga oko povjesti unutrašnjih prilika države Hrvatske prije XII. vijeka; — Kako Brandes sudi o Zoli, priopćio Vladimir Gudel; — Listak. — Slike: † Stjepan Buzolić; — Skup paoma na otoku Visu u Dalmaciji.

— „Vatrogasac“ ima v št. 12 to-le vsebino: Razpisa nagrade; — Temeljne domaće vatrogasne škole; — Pomota; — Iskrice; — Martin Crkvenec; — O ustanovljanju gasilnih društev; — O kazalištnom pitanju; — Navod o nabavi in pokusu brizgalnic; — Kolariceva večer; — Iz vatrogasnih društava; — Naši dopisi; — Svaštice; — Poslano; — Razgovor izmedju Antuna i C etka.

— Za kolesarje. V zalogi knjigarne J. C. Hinrichs v Lipsku izhajajo zemljevidi, namenjeni kolesarjem. Rsani so lepe in točno, zaznamovano pa je na njih vse, kar je kolesarju koristno vedeti: oddaljenost posamnih krajev, kakovost cest itd. Za slovenske dežele: Štajersko, Koroško, Kranjsko in Primorsko z jednim delom Hrvatske je izdana posebna karta. Naslov temu zemljevidu je: Deutsche Strassenprofilkarte für Radfahrer. Section Steiermark-Kärnten. Cena 1 marka 50 pf.

Brzojavke.

Trst 19. junija. V sinočni seji občinskega sveta primerile so se demonstracije proti županu. Obč. svetnik Banelli je interpeliral župana, zakaj se je neki dijak, ki je zakrivil žaljenje Veličanstva, ovadil sodišču. Župan je odgovoril, da se mu je stvar, ki je bila splošno znana, uradoma naznanila in da jo je torej moral ovaditi. Banelli se z odgovorom ni zadovoljil, očital je županu, da denuncira, in da

Lasnjina in tisk „Národne Tiskarne“.